

ถอดบทเรียนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ: กรณีศึกษา
การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม

Lesson Learned from Healthy Public Policy: The Case
Study of Control and Prevention of Dengue
Hemorrhagic Fever Through Community Participation

นพมาศ	ศรีเพชรวรรณดี	วท.ด.*	Noppamas	Sripetchwandee	Ph.D.*
วันธรณ์	จรุงโรจน์สกุล	พย.ด.*	Waruntorn	Jongrungrotsakul	Ph.D.*
ศิวพงษ์	คลองพานิช	ส.บ.**	Sivapong	Klongpanich	B.P.H.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย ตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ จำนวน 24 คน ได้แก่ นายกเทศมนตรี ผู้แทนจากเทศบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผู้นำและสมาชิกในชุมชนตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เกิดจากนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่เน้นให้ชุมชนมีการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก เนื่องจากโรคไข้เลือดออกมีผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว และสังคม การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาโรคไข้เลือดออกในตำบลออนใต้เกิดจากความร่วมมือระหว่างแกนนำชุมชน พยาบาล นักวิชาการจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลออนใต้และสมาชิกในชุมชน ประกอบด้วย ขั้นตอนต่าง ๆ คือ จัดตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ วางแผนงาน ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด และสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรค เพื่อหาแนวทางการแก้ไข จนกระทั่งเกิดผลลัพธ์เป็นนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลออนใต้ อย่างเป็นรูปธรรม จากผลการดำเนินงานดังกล่าวส่งผลให้จำนวนผู้ที่ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของประชาชนในตำบลออนใต้ลดลงอย่างชัดเจน ตำบลออนใต้ยังได้รับรางวัลในเรื่องการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่อง ผลงานวิจัยการถอดบทเรียนในครั้งนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้เกิดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพของพื้นที่อื่นได้

คำสำคัญ: นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก

* อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

* Instructor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University, Chiang Mai Province, pipatpi boon_n@hotmail.com

** นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

** Public Health Officer, Tambon Ontai Health Promoting Hospital, San kamphaeng District, Chiang Mai Province

Abstract

This research was a descriptive study aiming to lesson-learned the control and prevention of dengue hemorrhagic fever through a community participation from Ontai Sub-district, San kamphaeng District, Chiang Mai Province. The participants were 24 representatives who involved with policy-driven public health representatives, including the mayor of the municipality, health officers from the Ontai health promoting hospital, community leaders and community members. Data collection was conducted by an in-depth interview and focus group discussion. Obtained qualitative data was analyzed by content analysis.

The results demonstrated that healthy public policy, the control and prevention of the disease through community participation came from the policy under the Ministry of Health that emphasized all communities to prevent and control this disease. Because it affects both individuals, families and society, in line with the situation of dengue that annually occurs in the sub-district. After being aware of the significance of the problems, people had cooperated with community leaders, nurses and the health officers from the Ontai health promoting hospital to solve this issue by setting up a committee, planning and operating. There was a summary of operation to analyze and solve the problems. Healthy public policy, the control and the prevention of dengue fever by the parish community participation make the outcome concrete. It demonstrated that the incidence of dengue in the district declined clearly. This community also continuously got numerous awards about the control and prevention of the disease. A lesson-learned process can be a guide for the development of healthy public policy in the other areas.

Keywords: Healthy Public Policy, Control and prevention of dengue hemorrhagic fever

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคไข้เลือดออกเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศไทย จากรายงานกรมควบคุมโรคปี 2558 พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกสะสมรวม 142,925 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 219.46 ต่อประชากรแสนคน มีจำนวนผู้ป่วยเสียชีวิต 141 ราย คิดเป็นอัตราป่วยตายร้อยละ 0.10 เมื่อเทียบกับปี 2557 ณ ช่วงเวลาเดียวกัน พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยไข้เลือดออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 247.28 หรือ 3.47 เท่า โดยสถานการณ์โรคไข้เลือดออกในจังหวัดเชียงใหม่ปี 2558 สอดคล้องกับสถานการณ์ในระดับประเทศ ซึ่งพบว่ามียารายงานผู้ป่วยไข้เลือดออก 5,089 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 303.23 ต่อประชากรแสนคน และอัตราป่วยตาย

ร้อยละ 0.08 (สำนักโรคติดต่อภายใน กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2558)

โรคไข้เลือดออก เกิดจากการติดเชื้อไวรัสเดงกี (dengue) ซึ่งมี 4 สายพันธุ์ ได้แก่ DEN-1, DEN-2, DEN-3, DEN-4 สามารถแพร่กระจายเชื้อโดยมียุงเป็นพาหะ ผู้ที่ติดเชื้อไวรัสเดงกีอาจจะมีอาการหรือมีอาการเพียงเล็กน้อยซึ่งมีโอกาสเกิดอาการรุนแรงจนเสียชีวิตได้ ในปัจจุบันยังไม่มี การรักษาที่เฉพาะเจาะจง การรักษาเป็นเพียงการรักษาตามอาการหรือการรักษาแบบประคับประคอง วิธีการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกที่ได้ผลดีที่สุดคือ การป้องกันและกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย ซึ่งการดำเนินงานสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อ

สุขภาพหรือการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อสุขภาพ
สามารถนำกลยุทธ์ การสร้างกฎ ระเบียบ หรือนโยบาย
มาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้ (วิจิตร ศรีสุพรรณ, วิลาวัลย์
เสนารัตน์, และ ขนิษฐา นันทบุตร, 2557)

จากการทบทวนวรรณกรรม อำพล จินตาวัฒน์
(2553) ให้ความหมายของคำว่า นโยบายสาธารณะ
(Public Policy) ว่าหมายถึง ทิศทางหรือแนวทางที่สังคม
เห็นว่าควรมีการดำเนินไปในทิศทางนั้น รวมถึงนโยบาย
สาธารณะที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรที่กำหนดโดยรัฐ
ส่วนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (Healthy Public
Policy) หมายถึง นโยบายสาธารณะที่ให้ความสำคัญ
อย่างชัดเจนในเรื่องสุขภาพ โดยมีการคำนึงถึงปัจจัยด้าน
สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ และเน้นให้ประชาชนมี
ส่วนร่วมในการเกิดสุขภาพที่ดี เช่น การควบคุมการ
บริโภคบุหรี่ยาสูบด้วยกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ
การส่งเสริมเครือข่ายเกษตรปลอดสารพิษ นโยบายการ
จัดผังเมืองน่าอยู่ เป็นต้น (อำพล จินตาวัฒน์, 2553)
นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม หมายถึง
ทิศทางหรือแนวทางที่สร้างขึ้น โดยอาศัยกระบวนการที่
ประชาชนหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม
ในการแลกเปลี่ยนข้อมูล แสดงความคิดเห็นเพื่อหา
ทางออกและตัดสินใจ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการดำเนิน
งาน ตรวจสอบ และประเมินผลตามทิศทางที่นำไปสู่
สุขภาพของประชาชนโดยรวม (สุรศักดิ์ บุญเทียน และ
ศิริอร อร์ไชย, 2553) ประเวศ วะสี (2547) กล่าวถึง
กระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมโดย
อาศัยยุทธศาสตร์สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา ซึ่งการเริ่มต้น
ของนโยบายสาธารณะต้องอาศัยความร่วมมือ 3 ฝ่าย
ได้แก่ 1) การเมือง ราชการ 2) วิชาชีพ วิชาการ และ 3)
ประชาชน สังคม โดยจะเริ่มจากฝ่ายใดก่อนก็ได้ และ
กระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม
ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดประเด็น
ปัญหาและความต้องการ 2) การหาทางออกร่วม 3) จัด
ทำข้อเสนอ นโยบายสาธารณะ 4) ประกาศและนำใช้
นโยบายสาธารณะ และ 5) ประเมินและทบทวนการนำ
ใช้นโยบายสาธารณะ (ลัทธิ ปิยะบัณฑิตกุล, 2559) เช่น
นโยบายสาธารณะการพัฒนาชุมชนโดยการเน้นการอยู่

ร่วมกันอย่างสันติ พึ่งพาอาศัยเกื้อกูลกัน เป็นต้น

การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพเป็นหนึ่งใน
องค์ประกอบสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพ และยัง
เป็นกลวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาความเข้ม
แข็งของชุมชน เนื่องจากพื้นฐานในการสร้างนโยบาย
สาธารณะมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกับกระบวนการ
พัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งได้แก่ การมีภาวะผู้นำ
ที่มีวิสัยทัศน์ มีเจตนาแน่วแน่ มีความรับผิดชอบต่อ
การดำเนินงานและผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การที่
ชุมชนมีภาคีเครือข่ายในการทำงานในระดับต่างๆ มี
สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดี และมีการ
สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตาม
แผนที่วางไว้ โดยกระบวนการพัฒนาความเข้มแข็งของ
ชุมชน เป็นกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมและเป็นภาคี
ของสมาชิก องค์การต่าง ๆ ของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์
สำคัญเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน ซึ่งกระบวนการนี้จะ
ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและจากองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
จะก่อให้เกิดการใช้ศักยภาพ ทรัพยากร ทูทางสังคมของ
ชุมชน

ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
พบอุบัติการณ์ของการเกิดโรคไข้เลือดออกเพิ่มมากขึ้น
เป็นประจำทุกปี ค่าดัชนีเอชไอ (Housing index : HI)
พบค่าสูงเกินกว่า 50 ในทุกหมู่บ้าน และการจัดการ
ประกวดหมู่บ้านปลอดลูกน้ำยุงลายยังพบว่า ตำบลออน
ใต้ไม่เคยได้รับรางวัล ทั้งนี้ การดำเนินงานเพื่อแก้ไข
ปัญหาโรคไข้เลือดออกเป็นการดำเนินการของเจ้าหน้าที่
สาธารณสุข ประชาชนยังขาดการรับทราบข้อมูลและรอ
รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เพียงอย่างเดียว
ประกอบกับกระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายในการ
ควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกขึ้น จึงทำให้เกิดการ
สร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การควบคุมและ
ป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลออน
ใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาโดยวิธีการถอดบทเรียน เป็นเครื่องมือ
สำคัญอย่างหนึ่งในการทำให้ชุมชนทราบถึงการมี
ศักยภาพและปัญหาของตนเองอย่างเป็นระบบจากผู้ที่

ส่วนเกี่ยวข้อง ผ่านประสบการณ์ในการจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง (ชนิษฐา นันทบุตร, 2553) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการถอดบทเรียนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ: กรณีศึกษา การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ศักยภาพและปัญหาของชุมชนและวิธีการแก้ปัญหาที่ผ่านมาโดยผลของการศึกษาจะช่วยให้ทราบถึงกระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ผลของการดำเนินงานนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ และปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้เกิดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัด

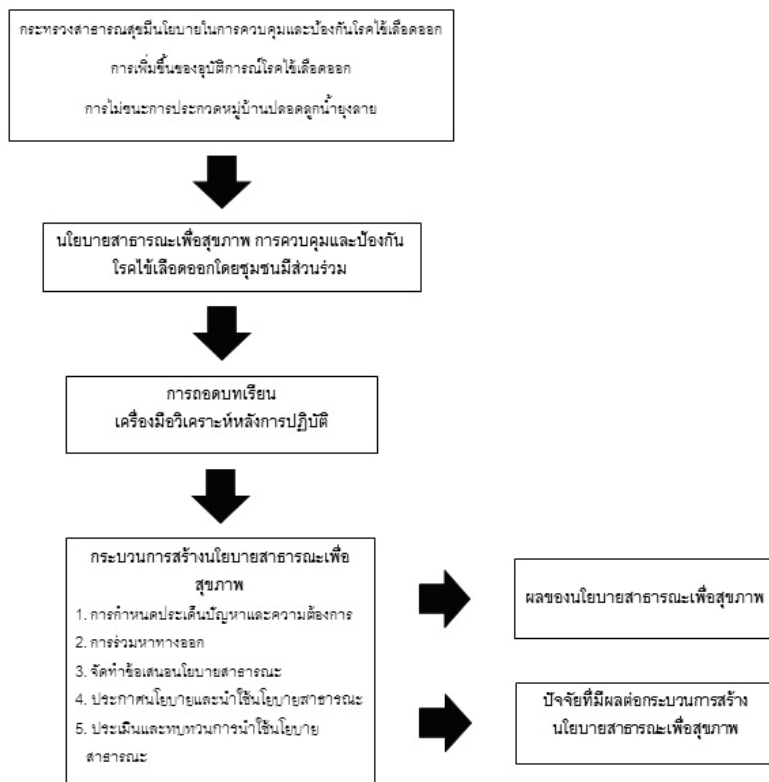
เชียงใหม่

2. เพื่อศึกษาผลของนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยลักษณะการถอดบทเรียน เป็นวิธีการจัดการความรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นความรู้จากการปฏิบัติงานโดยใช้วิธีสกัดความรู้และประสบการณ์จากกลุ่มเป้าหมาย การถอดบทเรียนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ: กรณีศึกษา การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์หลังการปฏิบัติการ (After Action Review: AAR) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ร่วมวิจัย คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 24 คน ประกอบด้วย 1) ฝ่ายการเมือง/ราชการ ได้แก่ นายกเทศมนตรี ผู้แทนจากเทศบาล 2) ฝ่ายวิชาชีพ/วิชาการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลออนใต้ และ 3) ฝ่ายประชาชน ได้แก่ ผู้นำและสมาชิกในตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลออนใต้ เพื่อสกัดความรู้และเรียนรู้ประสบการณ์การดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ หลังจากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้นำการสนทนากลุ่มจำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน เปิดประเด็นให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเล่าประสบการณ์โดยอิสระโดยใช้แนวคำถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเกี่ยวกับการดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ และในระหว่างสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกจะมีการบันทึกข้อมูลโดยผู้วิจัย รวมทั้งมีการบันทึกเทปซึ่งได้รับการอนุญาตในการบันทึกจากผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม/สัมภาษณ์ทุกคน ภายหลังการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะสรุปประเด็นที่ได้เพื่อทบทวนความถูกต้องของข้อมูลทำการรวบรวม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แนวคำถาม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ครอบคลุมประเด็นกระบวนการ/วิธีการสร้างนโยบายสาธารณะ

และเครื่องมือขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ผลลัพธ์ของนโยบายสาธารณะ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนโยบายสาธารณะ โดยเครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการวิจัย พร้อมทั้งขอความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย โดยแจ้งสิทธิในการตอบรับและปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยและบอกเลิกการเข้าร่วมวิจัยได้ การนำเสนอผลการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวมและผลของการวิจัยจะนำมาใช้ประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) กำหนดประเด็นหลัก จัดหมวดหมู่ข้อมูล เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลและหมวดหมู่ต่างๆ ที่วิเคราะห์ได้ โดยประมวลข้อค้นพบในเรื่องกระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ผลของนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ และปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ภายหลังการสรุปประมวลข้อค้นพบ มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อค้นพบโดยนำข้อมูลให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลออนใต้ตรวจสอบปรับแก้ไขข้อค้นพบ ความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผลการวิจัย

กระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประเด็นปัญหาและความต้องการการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพของตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เกิดจากการที่กระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายในการควบคุมและป้องกันการเกิดโรคไข้เลือดออก โดยให้องค์กรด้านสุขภาพเป็นผู้ขับเคลื่อน ทั้งนี้ ในส่วนของการขับเคลื่อน

การควบคุมโรคไข้เลือดออกในระดับจังหวัด ได้มีการจัดกิจกรรมประกวดหมู่บ้านปลอดลูกน้ำยุงลายเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ชุมชนป้องกันการเกิดโรคไข้เลือดออกขึ้น ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบอุบัติการณ์ของการเกิดโรคไข้เลือดออกเพิ่มมากขึ้น มีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเป็นประจำทุกปี และมีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการประกวดหมู่บ้านปลอดลูกน้ำยุงลายที่พบว่า ตำบลออนใต้ไม่เคยได้รับรางวัลเลย ทำให้เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลออนใต้ และแกนนำของชุมชนมีแรงผลักดันในการควบคุมการเกิดโรคไข้เลือดออกในตำบลออนใต้เพิ่มขึ้น

2. การร่วมหาทางออก จากนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขและสถานการณ์ของการเกิดโรคไข้เลือดออกของประชาชนในตำบลออนใต้ในทุกปี เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลออนใต้จึงได้จัดประชุมชี้แจงเพื่อคืนข้อมูลสถานการณ์โรคไข้เลือดออกให้แก่อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ซึ่งเป็นตัวแทนประชาชนในพื้นที่ในวันประชุมประจำเดือนของอสม. จากนั้นได้ให้ อสม. สืบสวนลูกน้ำยุงลายในหมู่บ้านของตนเอง ซึ่งภายหลังการสำรวจได้มีการคืนข้อมูลการสำรวจลูกน้ำยุงลายในทุกให้ประชาชนรับทราบ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้ร่วมวิเคราะห์และวางแผนถึงการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้มีการจัดเวทีประสานความคิดเห็นรมิตชุมชนปลอดลูกน้ำยุงลายในระดับตำบล โดยมีทุกภาคส่วนของตำบลเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ นายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล กรรมการหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลออนใต้ พระ ครู และประชาชนในชุมชน โดยประเด็นที่นำมาชี้แจงและหาข้อสรุปมีดังนี้ 1) แจ้งข้อมูลสถานการณ์การระบาดของโรคไข้เลือดออกในระดับประเทศ ระดับภาค จังหวัด อำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน 2) นำแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ฉบับปฏิบัติการมาทบทวนถึงแนวทางการปฏิบัติ 3) วางแผนกิจกรรมการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนที่ทางเดินยุทธศาสตร์ฉบับปฏิบัติการ ซึ่งมีเป้าหมายให้ประชาชนทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำด้วย

ตนเอง 4) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เข้าร่วมเวที และ 5) สรุปเวที จากการเข้าร่วมประชุมครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อคิดลง การกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพของตำบลออนใต้ในการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วมขึ้น

3. จัดทำข้อเสนอนโยบายสาธารณะ นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ได้มีการนำมาจัดทำเป็นแผนงานโครงการควบคุมโรคติดต่อของกองทุนสุขภาพระดับพื้นที่ โดยได้นำแนวคิดเรื่องเวียนว่ายตายเกิด (เจ้าหน้าที่ภายนอกมาแล้วก็ไป แต่คนในชุมชนเกิดตายที่นั่น) และแนวคิดชาวบ้านเป็นใหญ่อยู่กับบ้านเกิดมาใช้ มีการวางแผนจัดตั้งทีมคณะกรรมการควบคุมป้องกันโรคติดต่อเข้มแข็ง ตำบลออนใต้ โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นประธาน และคณะทำงานประกอบด้วย ตัวแทน อสม. เชี่ยวชาญไข้เลือดออก หมู่บ้านละ 2 คน โดยคณะกรรมการมีหน้าที่ในการประชุมวางแผนกิจกรรม ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ทบทวนกิจกรรม และถอดบทเรียนเมื่อเสร็จกิจกรรมทุกครั้ง อย่างน้อย 3 ครั้ง/ปี โดยมีกิจกรรมหลักในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก ดังนี้ 1) การสุมสำรวจลูกน้ำยุงลายโดยทีม อสม. เชี่ยวชาญไข้เลือดออก ระดับตำบล เวียนไปทุกหมู่บ้านทุกวันเสาร์ในช่วงฤดูการระบาด 2) การคืนข้อมูลผลการสำรวจลูกน้ำยุงลายให้ชุมชน และ 3) การจัดเวทีสนทนากลุ่มให้ความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก ถามตอบปัญหาโรคไข้เลือดออก ให้ข้อมูลสถานการณ์โรค และระดมความคิดจากเวทีหาแนวทางแก้ไขในบริบท ต้นทุนของแต่ละหมู่บ้าน โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลออนใต้ให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการต่าง ๆ

กิจกรรมเสริมแต่ละหมู่บ้าน ขึ้นกับการเสนอของเวทีแต่ละหมู่บ้านที่เห็นร่วมกัน ได้แก่ 1) การประกวดหลังคาเรือนที่ปลอดลูกน้ำยุงลาย โดยได้รับการสนับสนุนของรางวัลให้แก่ครัวเรือนที่ปลอดลูกน้ำยุงลายจากวัดและร้านค้าในชุมชน 2) การจัดกิจกรรมลูกน้ำยุงลายแลกนม แลกไข่ 3) การติดป้ายสติ๊กเกอร์เตือนภัย เชี่ยว เหลือง และแดง เตือนภัยไข้เลือดออก 4) การทำปูนแดงแทนทรายอะเบท 5) การใช้ต้นรางจืดเผาไล่ยุง 6) การให้

นักเรียนออกรณรงค์ว่าทำลายลูกน้ำยุงลาย

4. ประกาศและนำใช้นโยบายสาธารณะ หลังจากได้มีการกำหนดทิศทางแผนการดำเนินงานในการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก จึงได้มีการประกาศใช้นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพผ่านทางเสียงตามสายและการทำสโปตวิทยุชุมชนเพื่อให้ประชาชนรับทราบและนำไปปฏิบัติ การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเน้นการพัฒนาสิ่งแวดล้อมไม่ให้มีแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย โดยตำบลออนใต้มีนโยบายไม่พ่นหมอกควันกำจัดตุง เนื่องจากสิ้นเปลือง ทำให้ยุ่งตื้อยาและไม่ได้ผลลัพธ์ที่ดีเท่าที่ควร และมีแนวคิดว่าการณรงค์ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายให้ได้ผลดีและยั่งยืนกว่า คณะกรรมการได้มีการดำเนินการตามกิจกรรมที่ได้วางแผนไว้โดยลงพื้นที่ทุกวันเสาร์ตลอดช่วงฤดูฝนเป็นเวลาประมาณ 3 เดือนในการสำรวจลูกน้ำยุงลายและคืนข้อมูลการสำรวจลูกน้ำยุงลาย หากครัวเรือนใดตรวจไม่พบลูกน้ำยุงลายติดต่อกันมากที่สุดหรือไม่พบเลยจะมีการมอบรางวัลให้ครัวเรือนนั้น และหากครัวเรือนใดพบลูกน้ำยุงลายจะมีการให้ความรู้เรื่องไข้เลือดออกรวมถึงวิธีการกำจัดลูกน้ำยุงลาย คณะกรรมการจะนำข้อมูลที่ได้มาปรึกษาหารือถึงปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ครัวเรือนมีลูกน้ำยุงลายอยู่เพื่อนำการปรับแผนงานให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การลงพื้นที่เป็นประจำทำให้คณะกรรมการมีความเชี่ยวชาญเรื่องไข้เลือดออก มีทักษะในการสำรวจลูกน้ำยุงลายและสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องไข้เลือดออกให้ประชาชนในชุมชนทราบได้โดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลออนใต้เป็นพี่เลี้ยงในการทำงาน ภายหลังการสำรวจจะมีการแจ้งผลการสำรวจและสถานการณ์ไข้เลือดออกผ่านเสียงตามสาย และมีการแจ้งผลการสำรวจในเวทีคืนข้อมูลและเวทีประชุม อสม.เดือนละหนึ่งครั้ง การทำงานของคณะกรรมการมีการปรับกิจกรรมให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ เช่น กิจกรรมการนำลูกน้ำยุงลายมาแลกนมและแลกไข่ เมื่อได้ดำเนินการกิจกรรมได้ระยะหนึ่งจึงเกิดประเด็นคำถามว่า อาจทำให้เกิดการเลี้ยงเพาะยุง หรืออาจทำให้ครัวเรือนไม่ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง เนื่องจาก

ต้องการนำมาแลกไข่และแลกนม จึงได้มีการปรับกิจกรรมเป็นการประกวดบ้านน่าอยู่ปลอดลูกน้ำยุงลายแทนในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตามการดำเนินงานยังคงพบปัญหาและอุปสรรค เช่น บางครัวเรือนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าสำรวจลูกน้ำยุงลาย ไม่อนุญาตให้สำรวจบ้านและบางครัวเรือนเจ้าของไม่ได้อยู่บ้านเป็นประจำทำให้ไม่ทราบถึงการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของชุมชน

5. การประเมินและทบทวนการนำใช้นโยบายสาธารณะ การดำเนินนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี 2554 – 2558 พบว่า เกิดผลกระทบด้านบวกต่อชุมชน โดยประชาชนในพื้นที่มีการสำรวจลูกน้ำยุงลายในบ้านของตนเป็นประจำทุกปี ซึ่งถือเป็นประเพณีการปฏิบัติในช่วงฤดูฝน ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันตนเองและคนในครอบครัวมากขึ้น อัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของตำบลออนใต้ น้อยกว่า 50 ต่อแสนประชากร ดัชนีเอชไอ (HI) น้อยกว่า 10 ไม่พบการระบาดของโรคไข้เลือดออกในตำบล อีกทั้งยังพบว่า ทีม อสม. ไข่เลือดออกตำบลออนใต้ได้รับการยกย่องให้เป็นวิทยากรถ่ายทอดวิธีการสำรวจลูกน้ำและการทำงานควบคุมโรคไข้เลือดออกให้แก่ อสม. ต่างตำบลและต่างอำเภอ และได้รับรางวัลต่างๆ เกี่ยวกับการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง มีการขยายผลสู่การเป็นแหล่งศึกษาดูงานให้กับชุมชนอื่นต่อไป

ผลของนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ก่อให้เกิดผลในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ดังนี้

1. ระดับบุคคล ประชาชนมีความตระหนัก มีความรู้ ความเข้าใจถึงปัญหาของโรคไข้เลือดออก วิธีการป้องกัน การสังเกตอาการของโรคไข้เลือดออกมากขึ้น ซึ่งผลของนโยบายสาธารณะส่งผลให้ประชาชนมีการดูแลตนเองเพิ่มมากขึ้น
2. ระดับครอบครัว สมาชิกในครอบครัวมีการพูด

คุย ทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดความรัก ความเข้าใจ ความสามัคคี และเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพิ่มขึ้น

3. ระดับชุมชน เกิดการทำงานและการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของประชาชนในชุมชน ซึ่งปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จต่าง ๆ ส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น

ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ประสบความสำเร็จในการใช้นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วพบปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ด้านบุคคล มีการทำงานร่วมกันระหว่างฝ่ายวิชาการ ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพและนักวิชาการ จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลออนใต้ ฝ่ายการเมืองและราชการ ได้แก่ เทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และฝ่ายประชาชนในพื้นที่

2. ด้านงบประมาณ ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสุขภาพเทศบาลตำบลออนใต้ ในการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่าง ๆ

3. ด้านวัสดุ/อุปกรณ์ มีการสนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์ เช่น ทรายอะเบท เอกสารแผ่นพับในการให้ความรู้เรื่องโรค ของรางวัลให้แก่บ้านที่ปลอดลูกน้ำยุงลาย เป็นต้น จากกองทุนสุขภาพเทศบาลตำบลออนใต้ สาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ เทศบาลตำบลออนใต้ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลออนใต้

4. ด้านบริหารจัดการ มีการวางแผนในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอนทุกกระบวนการ โดยขั้นตอนในการทำงานต่าง ๆ อาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมคิดประเด็นนโยบายสาธารณะ ร่วมวางแผนกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงาน ร่วมปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และร่วมรับฟังและให้ข้อเสนอแนะในการคืนข้อมูลต่าง ๆ และมีการเรียนรู้ตลอดในระหว่างการทำงานโดยคณะกรรมการ

จะให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหา ข้อผิดพลาดต่าง ๆ ข้อดี ข้อด้อย ในการทำงาน เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินงานครั้งต่อไป

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัย ถอดบทเรียนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ: กรณีศึกษา การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลออนใต้ อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ แสดงให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การดำเนินงาน ผลลัพธ์ และปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ซึ่งนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพนี้เป็นนโยบายสาธารณะที่เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพนี้อาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการขับเคลื่อน โดยพบว่าประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ และยังมีส่วนร่วมในการประเมินผลต่าง ๆ ร่วมวิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานพร้อมทั้งหาทางแก้ไข ทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งพบว่าการมีส่วนร่วมระดับนี้เป็นระดับขั้นสูงสุด (จุฑารัตน์ ชมพันธุ์, 2555) และจากการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในทุกขั้นตอนเป็นการเพิ่มคุณค่าในการตัดสินใจ ช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการให้ความคิดเห็นของประชาชน ส่งผลให้ประชาชนมีสนใจในประเด็นสาธารณะเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างผู้นำและประชาชน และทำให้เกิดความร่วมมือในการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (อรรถยุกต, 2552) ซึ่งนอกจากกระบวนการนี้จะก่อให้เกิดผลสำเร็จของการพัฒนานโยบายสาธารณะ ยังเป็นการสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งอีกด้วย

แนวคิดของการดำเนินงานของประชาชนในเรื่องปัญหาของชุมชน ชุมชนต้องเป็นผู้แก้ปัญหา ได้เป็นแนวคิดสำคัญที่คอยผลักดันการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพนี้ ซึ่งเมื่อประชาชนมีความรู้สึกเป็น

เจ้าของ มีความตระหนักว่าเป็นเรื่องของตนเอง เป็นผลให้เกิดความตั้งใจในการแก้ไขปัญหาและเกิดการเรียนรู้ถึงผลกระทบของการดำเนินงานที่ผ่านมา พร้อมทั้งมีการยอมรับและเปิดใจในการรับฟังข้อคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักในการพัฒนาชุมชนของตนเอง ทั้งนี้ยังพบว่า พยาบาลชุมชนและบุคลากรด้านสุขภาพเป็นหนึ่งในภาคีหลักของการพัฒนานโยบายสาธารณะ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นและหนุนเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (รชนี มิตกิตติ, 2559) เนื่องจากพยาบาลชุมชนเป็นผู้ที่มีประชาชนในพื้นที่ให้ความไว้วางใจและมีความใกล้ชิดกับประชาชน พยาบาลชุมชนมีบทบาทเป็นผู้ประสานความร่วมมือระหว่างท้องที่ ท้องถิ่น และประชาชนในชุมชนทำหน้าที่ในการเป็นผู้จัดการข้อมูล นำข้อมูลสถานการณ์ของการเกิดโรคไข้เลือดออก ผลกระทบต่าง ๆ มาเผยแพร่ให้แก่ อสม. และประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นผู้สอนและให้คำปรึกษาในการให้ความรู้ในเรื่องวิชาการต่างๆ นอกจากนี้ยังปฏิบัติตนในฐานะของสมาชิกในทีมในการระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระหว่างการทำงานและในเวทีคืนข้อมูลระดับชุมชนอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพนี้ให้ประสบความสำเร็จ

งานวิจัยนี้ สนับสนุนแนวคิดยุทธศาสตร์สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาของ นพ. ประเวศ วะสี (2547) ที่ประกอบด้วย การเชื่อมโยงของฝ่ายราชการ วิชาการ และประชาชน ในการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออก ต่ำบดลอนใต้ อำเภอสนักำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นัยนา หนูอิน และ สายฝน

เอกรางกุล (2554) เรื่อง กระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อการพัฒนาต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชน และงานวิจัยของ นางเยาว์ อุดมวงศ์ และคณะ (2558) เรื่อง บทเรียนจากการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมตำบลขมิ้น อำเภอสารภ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าการสร้างและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพที่ยั่งยืนควรเน้นให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพที่ได้ผลเป็นรูปธรรมของพื้นที่ต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน
2. เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงศักยภาพและปัญหาระหว่างกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพของพื้นที่ต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาการถอดบทเรียนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพของพื้นที่อื่น ๆ ทั้งที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงแนวทางในการพัฒนาให้เกิดนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพที่ยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ในการสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา นันทบุตร. (2553). กรอบวิธีการศึกษาและถอดบทเรียนปฏิบัติการชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ทีคิวพี จำกัด.
- จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2555). การวิเคราะห์หลัก “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ใน “The Public Participation Handbook: Making Better Decision through Citizen Involvement” ในบริบทประเทศไทย. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 8(1), 123-141.
- นงเยาว์ อุดมวงศ์, พนิดา จันทโสภีพันธ์, ดวงฤดี ลาสุขะ, กนกพร สุคำวัง, วิทยา ยาประเสริฐ, สุพรรณ ยาประเสริฐ... ชัยยุทธ กาญจนสาวิตรี (2558). บทเรียนจากการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมตำบลชมพู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. *พยาบาลสาร*, 42(1), 97-107.
- นัยนา หนูอิน และ สายฝน เอกวรารกุล (2554). กระบวนการนโยบายสาธารณะเพื่อการพัฒนาต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชน. *วารสารสภาการพยาบาล*, 26 (ฉบับพิเศษ) 30-43.
- ประเวศ วะสี. (2547). *กระบวนการนโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- รัชณี มิตรกิตติ. (2559). การขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ: บทบาทที่ท้าทายของพยาบาลชุมชน. *วารสารสภาการพยาบาล*, 31(3). 26-36.
- ลัทวี ปิยะบัณฑิตกุล . (2559). *การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม การปรับระบบบริการสุขภาพ และการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: บริษัท มาตา การพิมพ์ จำกัด
- วิจิตร ศรีสุพรรณ, วิลาวัลย์ เสนารัตน์, และ ชนิษฐา นันทบุตร. (2557). *นวัตกรรมการสร้างเสริมสุขภาพ ภายใต้บทบาทของวิชาชีพการพยาบาล โครงการขับเคลื่อนวิชาชีพพยาบาลเพื่อการสร้างเสริม สุขภาพ. สำนักสนับสนุนพัฒนาระบบสุขภาพ (สำนัก 7) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และสภาการพยาบาล.*
- สุรศักดิ์ บุญเทียน และ ศิริอร อรไชย. (2553). *การพัฒนา นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม: หลักคิดเพื่อการประยุกต์ใช้*. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2558). *สถานการณ์ไข้เลือดออก*. ค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.thaivbd.org/n/dengues/view/491>
- อรรถัย กักพล. (2552). *คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ส เจริญ การพิมพ์.
- อำพล จินดาวัฒนะ. (2553). *การสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิง จำกัด.

Translated Thai reference

- Kanittar Nantabut. (2010). *A framework for the study and dissemination of community action lessons* (2 Edition). Bangkok: TQP Company Limited. (In Thai)
- Chutarat Chompunth. (2012). A Review of the Public Participation Concept in “The Public Participation Handbook: Making Better Decisions through Citizen Involvement” in Thai Context. *Journal of Environmental Management*, 8(1), 123-141. (In Thai)

- Nongyao Udomvong, Phanida Juntasopeepun, Duangruedee Lasuka, Khanokporn Sucamvang, Wittaya Yapraser, Supun Yapraser...Chaityut Karnjanasawitre (2015). Knowledge Management on Mobilizing Effective Participatory Healthy Public Policy:Chompoo Sub-district Saraphi district Chiang Mai Province. *Nursing Journal*, Volume 42 No. 1 January-March, 97-107. (In Thai)
- Naiyana Noonil and Saifon Aekwarangkoon. (2011). Public Policy Process for the Improvement of Children's and Youths' Life's Assets. *Thai Journal of Nursing Council*, 26 (special issue) 30-43. (In Thai)
- Prawet Wasee. (2004). *Public Policy Process*. Bangkok: National Health Foundation. (In Thai)
- Ratchanee Mitgitti. (2016). Community-Engaged Implementation of Public Healthcare Policies: A Challenging Role of Community Nurses. *Thai Journal of Nursing Council*. Vol. 31 No.3. 26-36. (In Thai)
- Lutwee Piyapundikul. (2016). *Creating Public Participatory Health Policy, Reorienting Health services and Creating Healthy Environment*. Nonthaburi: Mata Printing Co Ltd. (In Thai)
- Wichit Srisuphan, Wilawan Senarat and Kanittar Nantabut. (2014). *Innovation of Health Promotion under the Role of Nursing Profession, Nursing Program for Nursing Health*. Bureau of Health Systems Development Support (Bureau 7) Office of the Fund Health Promotion and Nursing Council. (In Thai)
- Surasak Boontien and Siriorn Orathai. (2010). *Development of participatory public health policy: Principles for application*. Nonthaburi: Nationalhealth. (In Thai)
- National Vector borne diseases Department of Disease Control, Ministry of Public Health. (2015). *Dengue fever Situation*. Retrived December 1, 2016 from <http://www.thaivbd.org/n/dengues/view/491>. (In Thai)
- Orathai Kokpol. (2009). *Community Engagement Guide for Local Executives*. Bangkok: S Charoen Printing Co Ltd. (In Thai)
- Ampol Chindawattana. (2010). *Creating Public Participatory Health Policy* (5 Edition). Bangkok: Beyond Publishing Co Ltd. (In Thai)